אז די איינציגע חברים פון „צעירי אמוני ישראל" וועלכע זענען לעצטענס אריינגעטרעטען אין די דערמאנטע שלאסער-הארשטאטען האבען זיך היינטיגע וואך שריפטליך געווענדעט צו דער פערוואלטונג מיט א ביטע אז צוליעב פערשידענע סבות קענען זיי נישט בעזוכען די ווארשטאטען פאר 12 נ. מ. און אז ביים אריינטרעטען אין די ווארשטאטען האט מען זיי בשלד פערשפראכען דאס ענטקעגען צוקומען, עס וועט דעריבער אינטעריסאנט זיין צו וויסען ווי אזוי די פערוואלטונג וועט זיך צו ד״ר ביטע בעציהען.

די פערזאמלונג פון טהרת בנות ישראל אין די שמוציגע פאמפלעטען פון אונזערע ווארט-שמירער.

מיט א קורצע צייט צוריק האט זיך דורך דער איניציאטיוו פון איינינע היגע עסקנים געגרינדעט א חברה „טהרת בנות ישראל", אין וועלכער ס'זענען פערטרעטען די אנגעזעהענסטע ארטאדאקסישע פרויען. די חברה האט זיך געשטעלט פאר איהר אויפגאבע צו פראפאגאנדירען צווישען די היגע פרויען די אונגעהויערע וויכטיגע בעדייטונג פון טהרת המשפחה, איינצוארדנען די מקוה לויט אלע היגענישע פאדערונגען, צו רעדוצירען די פרייזען א. ז. וו. צו דעם צוועק איז זונטאג פ' אמור פארגעקומען אין קצבישען בית המדרש א גראנדיעזער פרויען-מיטינג אויף וועלכען ס'זענען ארויסגעטרעטען מיט ריהרענדע רעדעס דער היגער רב שליט"א, דער סטוטשינער ראש הישיבה הרב ר' ש. ז. בערגשטיין א. א. אין מיטינג האבען זיך בעטייליגט העכער 500 פרויען פון אלע שיכטען פון דער היגער בעפעלקערונג. די רעדעס פון די ג. רבנים האבען געמאכט א אונגעהויערען רושם אויף די פערזאמעלטע און ס'זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

דאס היגע „וואכענבלעטעל", וואס האט זיך געשטעלט אלס ציעל צו בעקעמפען און קאמפראמיטירען יעדע ארטאדאקסישע אונטערנעהמונג, מעג זי זיין פון דיין רעליגיעזער בעדייטונג, איז אויך אין דעם פאל נישט געבליבען הינטערשטעליג און שוין אין צווייטען נומער אויסגעשפיגען א שמוציגען פאמפלעט וואו ס'איז אויף א ציניש גראב-יונגישען אופן שפאטיש אבגעלאכט געווארען פון די ג. רבנים, פון אלע איבעריגע אנטייל נעהמער אין מיטינג א. ז. וו.

דער דאזיגער שענדליכער און חוצפה'דיגער ארויסטריט פון וואכענבלעטעל געגען איינס פון די עיקרי היהדות האט ארויסגערופען צווישען דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג א אונגעהויערע אויפרעגונג דער ראבינאט האט דערום זונטאג נאך א לענגערע בעראטונג אנגענומען א בעשלוס ארויסצוגעבען א איסור אויפ'ן חוצפה'דיגען שמאטע-בלעטעל. מאנטאג אין דער-פריה זענען די ראשי הציונים ה' י. נ. ווינטרויב און א. ארושעל געוואויר ווערענדיג פון דעם בעשלוס אוועק צום ראבינאט און מיט דער טענה אין עונשין אלא א״כ מזהירין האבען זיי געווירקט אויפ'ן ראבינאט אבצוהאלטען פון פערעפענטליכען דעם איסור.

דער ראבינאט האט, לויט די עצה פון ה' י. נ. וויינטרויב און א. ארושעל איינגעלאדען צו זיך דעם ארויסגעבער פון וואכענבלעטעל ה' ליווערזאנט וועלכער האט, אגב, גענומען אויף זיך די גאנצע אחריות פון דערמאנטען פאמפלעט און פערלאנגט פון איהם, אז ער זאל אין צווייטען נומער ערקלערען זיין חרטה און אויף להבא זיך מתחייב זיין שריפטליך, אז מעהר וועט אזעלכעס נישט פארקומען. דערויף זאל אכטונג געבען ה' י. נ. וויינטרויב. ה' ליווערזאנט האט דאן ערקלערט, אז בנוגע די „חרטה" איז ער גרייט זי צו געבען אין קומענדען נומער און וועגען דער שריפטליכער גאראנטיע האט ער פערשפראכען צו בעראכטען אויף א זיצונג מיט דער בעטייליגונג פון ה' וויינטרויב. מיטוואך אין אווענד האט ה' וו. מודיע געווען דעם ראבינאט, אז לויט ווי „דער ארויסגעבער" האט איהם איבערגעגעבען וועט צוליעב מאנגעל אין פלאץ, די חרטה נישט געדרוקט זיין אין דעם קומענדען נומער... דאך האט ער געראטען אבצווארטען ביז זונטאג ווען ס'וועט פארקומען די זיצונג און דאן האט ער מבטיח געווען וועט געוויס דער אינצידענט ערלעדיגט ווערען.

ווי ערשטוינט איז מען אבער געווארען, אז ווען אין צווייטען נומער איז אנשטאט די נישט געדרוקטע, צוליעב מאנגעל אין פלאץ, חרטה, געווען געדרוקט א נייער פאמפלעט מלא גיבול פה, וועלכער איז נאך איבערגעשטיגען די ערשטע. דער ראבינאט האט דאך בעשלאסען אבצווארטען דעם רעזולטאט פון דער זונטאג'דיגער זיצונג.

זונטאג'דיגען טאג האט דער ראבינאט ערווארטעט דעם ה' וו. וועלכער האט געברויכט איבערגעבען דעם רעזולטאט פון דער זיצונג אבער אומזיסט. ערשט אויסצומארגעס, מאנטאג, האט ה' וו. שעמענדיג זיך אליין ארויפצוקומען צום רב, מודיע געווען דורכ'ן בית דין שמש, אז ער האט געווארט א גאנצען טאג ביז גיין ביינאכט מ'זאל איהם איינלאדען צו דער זיצונג אבער אהן רעזולטאט און ווען ער האט היינט אבגעזוכט דעם „ארויסגעבער" האט איהם יענער ערקלערט אז...

דער ראבינאט האט דאן פערעפענטליכט דעם איסור אויפ'ן דערמאנטען בלעטעל, ביז די רעדאקציע וועט זיך פערפליכטען נישט ארויסצוטרעטען מעהר מיט אזעלכע שמוציגע פאמפלעטען.

כאראקטעריסטיש איז די תשובה פון ה' וויינטרויב צום בית דין שמש, אז ער זאל איבערגעבען דעם רב, אז אויך ער קוקט אויס ביי זיי א „שווארצער"...

ביי דער געלעגענהייט האלטען מיר פאר נויטיג מעורר צו זיין די אלע וואס האבען אויף זיך גענומען די דאזיגע גרויסע אויפגאבע פארטצוזעצען זייערע ווייטערדיגע טעטיגקייט און נישט אבשרעקען זיך פון אונזערע מהרסים ומלעיגים וואס ווילען אונטערגראבען די יסודות פון יודישען פאלק.

מבטל געמאכט שווערע געריכטס אורטיילען.

ווי מיר האבען שוין זיינער צייט מיטגעטיילט האט דאס היגע קרייז-געריכט פער'משפט דעם ה' הערשיל מארדסקי אויף א יאהר תפיסה פאר פערנעהמען זיך מיט ליכווע וואס איז בעשטעטיגט געווארען דורך די אנקלאגער ה״ה ווימאן, צוקער א. א. דער פער'משפטער ה' מארדסקי האט אויף דעם פסק דערלאנגט א אנקלאגע אין ווארשאווער אפעלאציאנס-געריכט. נאכ'ן אבזיצען זעכס וואכען אין תפיסה איז פאריגען מאנטאג דעם 11 ה. ח. בעטראכט געווארען צום צווייטען מאל דער פראצעס אין ווארשאווער אפעלאציאנס געריכט. נאך א לענגערע רעדע פון ווארשאווער אדוואקאט עטינגער (דער זוהן) וועלכער האט אויפגעוויזען, אז די בעשולדיגער זענען נאר אויסען נישט צו בעצאהלען זייערע חובות האט דאס געריכט מבטל געמאכט דעם אורטייל פון היגען קרייז-געריכט און דעם בעשולדיגטען ה' מארדסקי פאלשטענדיג פרייגעשפראכען.

— מיט א געוויסע צייט צוריק האט דאס היגע פרידענס-געריכט בעטראכט א פראצעס געגען ה' י. שפירא (קילינסקי 3) וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען פאר האנדלען מיט אונלעגאלע באהן-קוילען. דאס געריכט האט דאן דעם בעשולדיגטען פערמשפט אויף א יאהר תפיסה. דער פעראורטיילטער האט דערלאנגט א אפעלאציע אין קרייז-געריכט און מאנטאג דעם 18 ד. ח. איז דער פראצעס בעטראכט געווארען צום צווייטען מאל. דאס געריכט האט דעם אנגעקלאגטען בעפרייט.

דער קריטישער מצב פון דער תלמוד תורה און דער נאווראדאקער ישיבה.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן קריטישען פינאנסיעלען צושטאנד אין וועלכען ס'געפונט זיך ביי היינטיגען טאג די היגע תלמוד תורה, האבען א טייל מלמדים שוין א לענגערע צייט נישט בעקומען אויסגעצאהלט דעם מאנאטליכען געהאלט, צוליעב וואס די למודים זענען פאריגען פרייטאג אין א טייל חדרים איבערגעריסען געווארען. ערשט נאכ'ן בעקומען א צוזאג פון די פערוואלטונג, אז אין פערלויף פון דער וואך וועלען די חובות ווערען רעגולירט האבען זיך, היינטיגען מאנטאג, די למודים צוריק אנגעהויבען.

— אין נישט קיין בעסערען מצב געפונט זיך אויך די היגע נאווראדאקער ישיבה, אין וועלכער ס'לערנען היינטיגען זמן העכער 200 תלמידים פון דער גאנצער געגענד. די מאנאטליכע התחייבות'ן לטובת דער ישיבה זענען ביים יעצטיגען מאמענט זעהר בעגרעניצט און דעקען קוים א מינימאלע טייל פון די הוצאות.

ס'איז צו האפען, אז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט נישט לאזען פאלען די דערמאנטע מוסדות החינוך, וועלכע לעבען איבער אזא אונערטרעגליך-מאטעריעלען קריזיס, און וועט זיי שטיצען מיט וואס נאר מעגליך איז.

דערביי בעט מען אונז פון די ישיבה-קרייזען אויסצודריקען אנ'עפענטליכען דאנק דעם ה' שעפליאן (פיענקנע 27), וועלכער האט איבערגעגעבען אין רשות פון דער ישיבה-הנהלה דעם בית המדרש וואס געפונט זיך אין זיין הויז, א ווילנער ש״ס און פיעל אנדערע ספרים.

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון „עזרת יתומים"

זונטאג דעם 17 טען ה. ח. איז אין לאקאל פון „מרכז" (קילינסקי 28) פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון „עזרת יתומים" אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט איינינע צענדליג מיטגלידער (ערונטער אגאנץ קליינע צאהל ארטאדאקסישע יודען (וואס איז די סבה ?)

דער סעקרעטאר ה' ראטענבערג גיט אב א קורצען בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג אין פערלויף פון פערגאנגענעם יאהר. ווי ס'איז צו זעהען פון בעריכט ארבייט די פערוואלטונג פון „עזרת-יתומים" זעהר אינטענסיוו און ערפילט איהר אויפגאבע ווי געהעריג. ס'אנטוויקלט זיך נאכהער אלענגערע דיסקוסיע און אין רעזולטאט ווערט בעשטימט א קאמיסיע פון איינינע פערזאן, וועלכע האט נאך א קורצע בעראטונג צוריק אויסגעוועהלט די פריערדיגע פערוואלטונג.

זעלבסטמארדען.

פארלעצטען שבת האט זיך אין שטאדט-גארטען, מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד, ארייגעווארפען אין'ם דארטיגען וואסער א 22-יעהריג יודיש מיידעל מיט'ן נאמען ליבערט. צום גליק זענען גראד פערבייגעגאנגען איינינע פערזאן, וועלכע האבען נאך פיעל מיה ארויסגעצויגען די זעלבסט-מערדערין אנ'האלב-פערהלש'טע פון וואסער. די סבה פון זעלבסטמארד — פאמיליען-סכסוכים.

— צוליעב פערשידענע פאמיליען-ענטוישונגען האט זיך דעם פערגאנגענעם שבת גענומען דאס לעבען דורכ'ן פערסמ'ען זיך מיט עסיג-עסענץ די קריסטליכע דיענסט פון ה' וו. פרידמאן (ווארשאווער 51) די זעלבסטמערדערין איז אין א שווערען צושטאנד אבגעפיהרט געווארען אין מאריאנסקין שפיטאל.

דער גמינע-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1925.

דער גמינע-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1925, וועלכער איז שוין ענדגילטיג צונויפגעשטעלט און בעשטעטיגט געווארען דורך דער גמינע-פערוואלטונג שטעלט זיך פאר אט ווי אזוי:

הוצאות: ראבינאט — 13,845 זל. שוהל—3275 זל. בית המדרש—1120 זל. עמעריטורע פאר הרבנית אנאליק—1625 זל. שעכט-הויז (שוחטים, נאמנים און קאסיר) — 23,580 זל. שפיטאל (פאר'ן 2-טען האלבען יאהר) — 10,000 זל. גמינע-ביורא — 11,562 זל. בית עולם (דערונטער 10,000 זל. אויף א פארקאן) — 15,560 זל. סובסידיעס (ת״ת, עזרת-יתומים, מושב זקנים און שלאסער-ווארשטאטען) — 21,400 זל. פאר פיהרען די מעטריקע-ביכער — 1989 זל. רעמאנט— 10,000 זל. פערשידענע אויסגאבען — 16,850 זל. בס״ה — 130,802 זלאטעס.

הכנסות: פון גמינע-פלאץ אויף אגראדאווא גאס— 2000 זל. שוהל-נדבות—800 זל. אבצאהל פון מעטריקעס א. א. — 2400 זל. שחיטה — 63,450; שפיטאל (קוראציע-אבצאהל) 4000 זל. בית עולם (דערונטער נדבות אויפין פארקאן) — 16,200 זל. עטאט — 40,000 זל. פערשידענע הכנסות—1952 בס״ה 130,802 זלאטעס.

פון בית-יעקב קאמיטעט.

ווי ס'גיט אונז איבער דער בית-יעקב קאמיטעט ווערט די אקציע דורכגעפיהרט מיט ערפאלג. פיעל מענשען האבען זיך דעקלארירט מיט גרעסערע געלדסומען לטובת דעם דאזיגען פאנד. ס'ווערען געמאכט אלע פארברייטונגען, אז די שולע זאל געעפענט ווערען ווי אמשנעלסטען. אין פערלויף פון דער צייט האט זיך דער בית-יעקב קאמיטעט פערשטענדיגט מיט א רייה לעהרערנס פון דער בית-יעקב-שולע פון קראקא וועגען איבערנעהמען די לייטונג פון דער דערמאנטער שולע.

פון „צעירי אמוני ישראל".

די שעורי ערב ביי דער היגער צא״י קומען פאר טעגליך פון 7—9 אווענד. אלע חברים ווערען געבעטען צו בעזוכען די שעורים פונקטליך. פון שבועות אן וועט יעדען שבת געלערענט ווערען חובת הלבבות דורך ה' מתתי' רובינשטיין.

— די ארטאדאקסישע ביבליאטעק איז אפען יעדען מאנטאג און דאנערשטאג, פון 9—10 אווענד.

— אנהויבענדיג פון ח' סיון ווערען איינגעארדענט אין לאקאל פון צ. א. י. אומזיסטע העבראישע אווענד-קורסען

רעדאקטאר: ב. הובערמאן.— ארויסגעגעבען דורך א קאלעגיום. Redaktor: B. Huberman.—Wydawca: Kolegjum Redakcyjne.
Druk. Rozenblat, Siedlce, Sienkiewicza 27.

אונזער וועג-שעדליץ 1925-05-22 כח-אייר-תרפה גליון-0046 a 000006 הודפס מתוך הארכיון היהודי